

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Mevrouw Drs. K. Arib
Voorzitter Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum

4 juni 2020

Onderwerp

Dak- en thuislozen

Ons nummer

1485351

Geachte mevrouw Arib,

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsvrouw volgen de ontwikkelingen rond "zelfredzame adreslozen" op de voet. Wij hebben eerder naar aanleiding van het groeiend aantal dak- en thuislozen onze zorgen geuit.¹ Zeer recent hebben de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) u in de gezamenlijke brief van 3 juni 2020 geïnformeerd over de aanpak van dak- en thuisloosheid "een (t)huis, een toekomst".

Uit dit plan van aanpak blijkt dat het kabinet in de dak- en thuislozenproblematiek zijn verantwoordelijkheid neemt door de regie op de uitvoering te regelen. Dit is ook precies waar wij samen met de lokale ombudsvoorzieningen op aandrongen in onze brief aan de minister-president van 4 december jongstleden (zie bijlage). Het komt er nu op aan dat het Rijk ook de regie behoudt en samen met gemeenten en andere betrokken partijen zorg draagt voor daadwerkelijke verbeteringen in de praktijk. In aanloop naar het Algemeen Overleg GGZ, Maatschappelijke opvang, Suïcidepreventie op 8 juni a.s. geven wij de Tweede Kamer graag nog enkele aandachtspunten mee.

Integrale aanpak is belangrijk

Wij ontvingen het afgelopen jaar rechtstreeks en via maatschappelijke organisaties signalen van dak- en thuislozen die tegen problemen aanlopen om onderdak en de benodigde hulp te vinden en in het bijzonder om ingeschreven te staan in de BRP. Nog te vaak wordt een burger doorverwezen van de ene gemeente naar de andere gemeente. Uit die signalen blijkt verder dat een integrale aanpak van de problematiek nog niet in elke gemeente consequent plaatsvindt. Het is belangrijk dat de gemeente met een burger die door verlies van zijn woning in de knel zit, bespreekt welke problemen er (verder) spelen en welke bijdrage gemeente en burger elk aan een oplossing kunnen leveren. Wij zien dat zo'n gesprek nog niet overal gevoerd wordt. Ook de mogelijkheden om af te wijken van wet- en regelgeving en zo mensen voor afglijden te behoeden, worden niet optimaal ingezet. De regelgeving rond de kostendelersnorm en de bijstandsnorm voor jongvolwassenen bijvoorbeeld bieden de mogelijkheid om af te wijken. Een deel van de gemeenten lijkt zich daarvan echter onvoldoende bewust of voelt niet de ruimte om dit in de praktijk te brengen. Wij hopen dat door het plan van aanpak gemeenten zich beter gelegitimeerd voelen om dit wel te doen.

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag
T 070 356 35 63

post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

¹ <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/2019/nationale-ombudsman-laat-zelfredzame-adreslozen-niet-verder-afglijden>

Erken het perspectief van het kind

Daarnaast bleek uit een verkenning van de Kinderombudsman afgelopen jaar, dat wanneer een gezin met kinderen huisvestingsproblemen krijgt, kinderen een vergroot risico lopen om problemen in hun ontwikkeling te ervaren. De belangrijkste observatie was dat bij oplossingen voor huisvestingsproblemen van gezinnen er geen rekening wordt gehouden met de invloed die de gekozen oplossing op de ontwikkeling van kinderen heeft. Dit leidt tot situaties waarin kinderen gescheiden van hun ouders worden opgevangen of gedwongen alleen bij vader of moeder kunnen wonen. De Kinderombudsman zal hier in de komende tijd aandacht aan besteden.

Bestendig huidige positieve ontwikkelingen

Naast de stappen die het Rijk op basis van het plan van aanpak rond huisvesting en dakloosheid wil gaan zetten, zijn ook tijdens de coronacrisis door Rijk en gemeenten een aantal acties ondernomen om dakloosheid te voorkomen of te verminderen. Zo zijn er meer opvangplekken voor daklozen met soms ook meer privacy gecreëerd en vinden huisuitzettingen en handhaving op permanente bewoning van recreatiewoningen niet plaats. Deze ontwikkelingen vinden wij positief en zien wij graag gecontinueerd. Immers, indien het huidige plan als doel heeft dak- en thuisloosheid te voorkomen en/of mensen te begeleiden (met passende zorg) naar een woning, is het niet logisch tegelijkertijd mensen uit huis te zetten wanneer zij in de problemen raken.

Er blijkt tijdens de coronacrisis meer mogelijk dan in het verleden gedacht. Wij horen van maatschappelijke dienstverleners dat dit soort maatregelen positief uitwerken; bijvoorbeeld daklozen die een kamer tot hun beschikking hebben gekregen, blijken tot rust te komen. Daardoor zijn zij beter in staat om met begeleiding hun leven weer op orde te krijgen.

Het is belangrijk dat het Rijk deze positieve ontwikkelingen die onder druk van de coronacrisis zijn ontstaan bestendigt en niet al het goede weer afbouwt. De noodzaak voor opvang blijft, ook al is de aanleiding van de verspreiding van Covid-19 nu minder aanwezig. De nieuwe richtlijn Af- en ombouw maatschappelijke opvang van 29 mei 2020 komt hier deels aan tegemoet. Deze laat zien dat het Rijk een aantal voorzieningen wil behouden die tijdens de coronacrisis mogelijk bleken. Bovendien moedigt ze gemeenten aan om de nieuwe dak- en thuisloze mensen die eerder niet in beeld waren zoveel mogelijk in beeld te houden en passende ondersteuning te bieden.

Tot slot

De titel van ons jaarverslag 2019 is "Regel regie!" Het Rijk heeft deze woorden ter harte genomen als het gaat om het groeiende aantal dak- en thuislozen. Nu de armoede naar verwachting door de coronacrisis zal toenemen, is het extra belangrijk om ervoor te zorgen dat mensen niet verder afglijden richting dakloosheid en een verlies van zelfredzaamheid. Daarnaast blijft ook de komende periode de krapte op de woningmarkt een gegeven.

Wij constateren dat het Rijk met het huidige plan van aanpak op het gebied van huisvesting, opvang, begeleiding en preventie van dak- en thuislozen grote ambities heeft. Deze ambities vragen om een voortvarende aanpak. Het komt er nu op aan de regie vast te houden en er zorg voor te dragen dat de uitvoering tot de beoogde resultaten gaat leiden. De inzet op de uitbreiding van huisvesting, op mogelijkheden om de

kostendelersnorm buiten beschouwing te laten, op mogelijkheden om een hogere bijstand te verstrekken aan jongeren van 18 tot 21 die niet terug kunnen vallen op hun ouders, op het voorkomen van huisuitzettingen en op de aanpak van schulden in een vroeg stadium zijn daarbij essentieel.

Wij zullen de vinger aan de pols houden en op basis van de signalen die wij krijgen zo nodig het kabinet aanspreken op zijn regierol. Ook bij de gemeenten zullen wij aandacht blijven vragen voor een oplossingsgerichte en integrale aanpak van de problematiek rond dak- en thuisloze mensen.

Een kopie van deze brief hebben wij verzonden aan de coördinerende bewindspersoon, de staatssecretaris van VWS.

Met vriendelijke groet,

de Nationale ombudsman,

de Kinderombudsvrouw,

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer